Rare Book Dept.
No. Q.405.130
The Public Library of the City of Boston.



FROM THE LIBRARY
OF GEORGE DUNN
OF WOOLLEY HALL
NEAR MAIDENHEAD

BAGGULEY, NEWCASTLE-UNDER-LYME

c/

Printed at Cologne by Ulric Zell
type 1. about 1470

Germany: Cologne

Ulric Zel: 1466-1507.

[11a] AEGIDIUS de Assisio. Aurea verba.

Gothic Letter, 24 leaves, 26 lines to a page. Rubricated.

Small 4to. *Green levant morocco, g.e.*

[Cologne, Ulrich Zel, about 1470.]

First Edition of the Golden Words or Sayings of the Blessed Aegidius of Assisi, one of the original companions of St. Francis, who called him the "Knight of our Round Table."

The Golden Words consist of popular short and original counsels on Christian perfection and are instinct with the early Franciscan spirit and teaching. They have been translated into many languages and were held in high esteem by St. Bonaventura and subsequent writers.

Printed in Ulrich Zel's first type. Fine copy from the Library of George Dunn.

¶ Hain *105. G.W. 265. Voullième: *Köln*, 7. Brit. Mus. Incun., I, 193.

H.* 105.
Proctor 884.
Cologne. Zell. n.d.
Type 1.
Sol.
Copy.
Aug. 1901.

Josiah H. Benton Fd.
May 7, 1940
H

Incipiũt aurea verba ſancti Egidij or
dinis fratrum minorum

Gracia dei ⁊ virtutes ſunt ſcala
⁊ via aſcēdendi in celū. vicia
vero ⁊ peccata ſunt via ⁊ ſcala
deſcēdendi ad infernum. vicia
⁊ peccata ſūt toxicū virtutes vero et bona
opa ſunt tiriaca. Gratia attr̄hit gratiā ⁊
vnū viciū tr̄hit ad aliud. gratia nō vult
laudari. viciū nō vult deſpici. Deꝰ ī humi
litate req̃eſcit paciētia eſt figura eius pu
ritas cordis videt deū. deuotio māducat
ip̄m ſi amas amaberis ſi times timeberis ſi
ſeruis ſeruietur tibi ſi bene te geis de alijs
alij ſe bene gerēt de te. Btūs ille q̃ amat ⁊
nō deſideat amari. btūs ille q̃ ſeruit ⁊ nō
deſiderat tātum ſeruiri. btūs q̃ bene gerit
ſe de alijs ⁊ nō deſideat bene geri ſe de alijs
⁊ qꝛ hec mag̃ ſunt ideo ſtulti ad ea nō atti
gunt. Tria ſunt magna valde et vtilia q̄
quiſq; haberet male cadere poſſ. Primū
eſt ꝙ ſi oēm tribulacōnem q̄ tibi acciderit
ꝓpter deū in pace ſuſtineas. Scđm ſi de oī
bus que facis ⁊ recipis magis humiliais
Tertiū ſi fidelit̄ diligis bona q̄ nō poſſunt

videri ocul' corporis . Oīa q̄ magis vilipē
dūtur ꝛ relinquūtur ab hoīb; mūdanis
magis honorātur ꝛ recipiūtur a deo ꝛ ſan
ctis . Et ea q̄ amplꝰ diligūtur ꝛ āplectū
tur ꝛ honorātur ab hoīb; mūdanis āplꝰ
odiūtur ꝛ reliquūtur ꝛ vilipēdūtur a deo
ꝛ ſāctis Oīa eni odiēda diligit hō miſer ꝛ
diligēda odit Rogauit ſemel frar̄ Egidiꝰ
quēdā frēꝫ dicēs habes tu bonā aīaꝫ . reſpō
dit frater ille . frater mi neſcio . dixit ei frat̄
Egidiꝰ . ſācta cōtritio ſācta hūilitas ſan
cta caritas ſācta deuocō ꝛ ſācta leticia faci
unt aīam bonam ꝛ ſāctam

De fide

Omnia q̄ pn̄t excogitaī narrari videi l
palpari nl ſūt reſpectu eoꝝ q̄ nec ex
cogitaī nec videī nec palpari pn̄t . Oēs ſa
piētes ꝛ ſācti q̄ fuerūt ꝛ ſūt ꝛ erūt q̄ locuti
ſūt ul' loquēt̄ de deo nō dixerūt nec vnq̄
dicēt de deo i opacōe eiꝰ qđ ē n̄ ſic ē cuſpis
vniꝰ acꝰ i opacōe celi ꝛ terre ꝛ oīm creatu
raꝝ q̄ in eis ſūt ꝛ pluſq̄ milies minꝰ . Tō
ei ſac̄ ſcriptuā loq̄tur tāq̄ balbuciēdo ſic̄
mat̄ balbuciens cū filio ſuo puulo q̄ alit̄
nō pōt inteligere verba eiꝰ dicebat ſel' egi
diꝰ cuidā iudici ſeculari credis tu q̄ dō
dei ſūt mag̃ rn̄dit credo cui dixit ondo tibi

q𝔡 nō credis et adiecit q̄tum valēt om
nes facultates tue. R̄ndit iudex valēt for
ſitan mille libras. dixit ei frater. Egidi9
dares tu ꝑ millib; libris. reſpōdit darē
valde libēter. Dixit ei frater Egidi9. certū
eſt ꝙ terrena oīa nichil ſūt reſpectu celeſ
tiū cur igitur hec nō das ꝑ illis. reſpōdit
iudex. Credis tu ꝙ homo tantum operetur
q̄tum credit. r̄ndit frater egidi9 ſācti et
ſancte bona q̄ potuerūt facere ſtuduerūt
opere exercere ⁊ que nō potuerūt cōplere
cōpleuerūt ſāctis deſiderijs ⁊ defectū opis
ſuppleuit ip̄m deſideriū ſanctum. Si quis
haberet pfecte fidē veniret in talē ſtatum
in quo daretur ei plena certitudo homini
qui certitudinaliter exſpectat magnū ⁊
eternū bonum quid mali pōt facere ei ali
q𝔡 malum. Et hōi qui exſpectat eternum
malū quid boni pōt ei facere aliq𝔡 bonum
Nunq̄d tamē debet aliquis deſperare dū
viuit de miſericordia dei ꝙ᷑ vix eſt arbor ita
ſpinoſa et nodoſa quā non poſſunt hoīes
planā et pulchrā facere et eā orñare. multo
magis nō eſt quis ita grauis peccator in
mūdo quē non pōt deus gratia ⁊ virtutib;
adornare ¶ De dilectōne dei et proxi

Dilectio dei ⁊ proximi maior ē oībꝫ virtutibꝫ. Dicebat frater. Egidius quodā fratri ſpūali aico ſuo credis tu ꝙ ego diligā te. reſpondit frater ille credo. dixit ei frater Egidi9. Non credas tibi. qꝛ ſolus creator eſt ille qui vere dili git creaturā ⁊ amor creature nichil ē reſpe ctu amoīs creatoīs. Dixit q̄dā ali9 fratri Egidio ꝓpħa dicit. ꝙ oīs amic9 fraudulē ter incedit. reſpōdit ideo ſū tibi fradulē tus qꝛ bonū tuū nō facio meū. Quāto enī āpli9 bonū tuū facerē meū tāto mi9 eſſem tibi fraudulētus Quāto enī ampli9 q̄s le t9 fueit de bono proximi tāto erit magis ꝑticeps boni illi9. Si vis ergo ꝑticeps eſſe boni omnium gaude de bno omnium bonum aliorum facis tuum. ſi tibi placet Et malum aliorum facis tuam cuſtodiā ſi tibi diſplicet hec ē via ſalutis ut ſis letus ⁊ gaudens de bono proximi dolens de ma lo ſuo Et credas bona de alijs de te mala ⁊ honores alios ⁊ te deſpicias. qui non vult alios honorare nō hōrabitur ⁊ q̄ nō vult cognoſcere nō cognoſcetur ⁊ q̄ nō vult fatigari non req̄ſcit laboricium fru ctuoſū ſup oē laboitium ē ſtudere pietati

et benignitati. Quid q̃t fit ſine amore et deuocōe nō eſt placitū deo nec ſāctis ei9 Ex ſuis efficitur homo paup ⁊ ex diuicijs efficitur diues. ergo diuina debet hō dili gere ⁊ alia ɔtēpnere. Quid eſt magis q̃ ſcire eſſe gratū beneficijs dei et ſcire rephen dere ſe de malis ꝓprijs in hac ſcola vellem ſtuduiſſe ab inicio mundi ⁊ ſtudere vſq3 ad finē mūdi. ſi tamē vixiſſem et victur9 eſſem ſc3 in cōſideracōne ⁊ commēdacōne beneficioꝝ dei et i cōſideracōe ⁊ rephenſio ne maleficioꝝ meoꝝ. tamē ſi defectū ha berē i rephenſione mei de maleficijs meis nullum defectū habere in conſideracōne dei vides q9 ioculatores ⁊ mimi ɔmendāt mi ro mō eos q̃ dant eis vnū cinciū veſtimē ti. Quid enim debem9 facere dn̄o deo noſ tro. Multū deberes eſſe fidelis illi q̃ vult te liberari ab oī malo ⁊ tribuere tibi om̄e bonum

De humilitate

Nemo poteſt venire in cognitionē dei niſi p humilitatē via eundi ſurſū eſt ire deorſum. Et oia picula et om̄es caſus magni qui acciderūt in mūdo non niſi p eleuacōe3 capitis acciderūt ſicut p3 i illo q̃ fuit creatus in celo ⁊ in adam in phariſeo

euãgelico ꝛ multis aliỹs · et magna bona
q̄ facta sūt ꝓpter flexionem capitis euene
rūt ut patꝫ in beata virgīe et ī publicano
ꝛ in ſācto latrone ꝛ ī multis aliỹs nō poſſe
m⁹ nos habere vnā molem ꝗuem q̄ face
ret nos ſemp capita incliare·tūc dixit ei q̄
dā frater quō poſſem⁹ nos fugere iſtā
ſupbiā · ꝛ ille laua inde tibi man⁹ vbi po
ſueis os ibi tene pedes ſi conſideres benefi
cia dei debes incliare caput tuū ꝛ ſi ꝯſideˀs
pccā tua debes caput tuū ſiliter inclinare
ve aūt illi q̄ querit de ſua malicia honorari
Vnde ꝗdus huilitatis in homine eſt cog
noſcere ſe eſſe ſemp contrarium bono ſuo
Ramum etiam huilitatis reputo reddere
aliena non ſibi appropinqre ea hoc ē oīa
bono deo attribuere cuius ſunt ſibi attri
buere mala ſua . Beatus ille qui ita vilē
ſe reputat coram hominibꝫ ſicut vilem ſe
eē inuenit corā deo . Beatus ille qui iudi
cat ſeipſum modo qꝛ non veniet ad iudiciū
Beat⁹ q̄ ambulat fidelit̄ ad iudiciū ꝛ obe
dientiam alteri⁹ hoc eni fecerūt apſi etiā p⁹
q̄ꝫ ſpū ſācto fuerūt repleti · q̄ vult pacē ꝛ
tranqllitatē habere dꝫ oēm hoēꝫ ſupiorē
ſuū reputare. Btūs ille q̄ nō vult videri ī

ſuis verbis ⁊ moribꝫ michi in illa cõpoſicõe
in qua diuina gratia cõpoſuit eum. Beatus
qui ſcit cõſeruare ⁊ abſcõdere reuelacões
dei qꝛ nichil ocultũ quod nõ reuelet deus
qñ placet ſibi. Si quis eſſz ſanctior homo
de mũdo ⁊ reputaret ſe maiorẽ pccõrem
de mũdo in hoc eſſet humilitas. humilitas
neſcit loqui ⁊ paciẽtia nõ audet loq̃ humili
tas videtur michi eſſe ſicut fulgur. ſicut e
nĩ fulgur facit ꝑcuſſiones terribiles ⁊ poſt
modũ nichil poteſt inueĩri ex eo ſic humi
litas diſſipat omẽ malũ ⁊ eſt ĩimica oĩs
pccĩ ⁊ facit hoĩeꝫ nichil ſe reputare ꝑ humi
litatẽ inueĩt hõ gr̃ciam corã deo ⁊ pacẽ cum
proximo. Sicut rex quis magnus ſi vellꝫ
mittere filiã ſuã ad aliquẽ locũ non pone
ret eam ſuꝑ equũ non domitũ ſuꝑbũ et cal
citroſum ſed ſuꝑ equũ mãſuetũ ſuauit᷑ am
bulãtem. ſic deus nõ ponit gr̃tiam ſuã in ſu
ꝑbis ſed in humilibus ⁊ in manſuetis

De timore dñi

Timor dñi ſanctis omnẽ malum ti
morem expellit ⁊ cuſtodit illa bona
que nõ poſſunt lĩgua exꝓmi nec etiã cogi
tari qꝛ timorem dñi habere maximum do
num dei eſt nec omnibus datũ. Qui non

timet oñdit ſe nõ habere qd pdat. timor
dñi regit et gubernat hoiez et facit eũ viuere
in gratiã. Si q̃s haberet gratiã dei timor
dei cõſeruat eã et ſi non habet facit ad eã
pueire. Oẽs creature racõnabiles q̃ ceciderũt
nunq̃ cecidiſſent ſi hec dõ habuiſſent
hoc ſãctum donum eſt nisi ſanctoꝝ et ſanctarum.
Et quãto aliquis magis eſt graciosus
nõ ẽ nimis humilis et timoratus et
virtus in quo homines min9 ſe exercẽt nõ
eſt minor alijs. Homo qui offendat in
tãtũm deum ſuum qꝛ dignus eſt morte cũ
qua ſecuritate poteſt ante preſẽtiam eius
ire. Beatus qui ſe cognoſcit veraciter in
carcere eẽ in hoc mũdo et ſemp dñm ſuum
offendiſſe. Multum valde debet homo timere
a ſupbia ne precipitet eũ a ſeipõ et
a ſimili tui time ſemp et caue nõ ẽ pfecta ſecuritas
hoi dũ ẽ in hoc mũdo inter inimicos
Inimic9 ẽ caro vr̃a et ip̃a cũ demoib3 ſemp
eſt aduerſ9 aiam Maiorẽ ergo timorem
debet hõ habere ne malicia ſua ꝓpria deuincat
eũ q̃ꝛ de alia re de mundo. impoſſible ẽ enĩ
qꝛ hõ põt ad graciam dei aſcẽdere ul' ĩ ea pſeuerare
ſine ſãcto dei timore et ſcõ pauore
q̃ nõ h3 timorẽ dei ſignũ h3 pdĩdi Timor

dn̄i facit humiliter obedire ⁊ caput vſqꝫ
ad terrā flectere ſub iugo obediētie ſācte
Et quanto quis maiorē dei timorē habet
tāto plus orat. Cui aūt datur ḡtia ſācte
oracōnis nō eſt puū donum . Opera hoīs
q̄ tumcūqꝫ videantur mag̃ nō ſunt ſcd̄m
eſtimacōem hoīs. ſed ſcd̄m eſtimacōem ⁊
beneplacitū dei . Et ideo ſemp eſt nobis ti
mēdum De virtute ⁊ pace

Vi paciēter ſuſtineret tribulacōes
ꝑpter deum cito veniret ad magnam
gratiā ⁊ eſſet dn̄s hui⁹ mūdi ⁊ teneret iā
pedē in alio mūdo. Quicq̄d hō facit ſiue bo
nū ſiue malū ſibimetipi facit. nō debes ſcā
dalizari ſi quis tibi facit iniuriā ſed debes
cōpati peccato eius. Suſtinere debes pa
ciēter iniurias a proximo tibi factas ꝑpt
deū ⁊ ꝑpter proximū ⁊ ꝑpter teipſū. Quā
tū quis patus eſt ſuſtinere tribulacōnes
⁊ iniurias ꝑpter deū tantū eſt mai⁹ apud
deū ⁊ nō amplius Et quāto quis eſt flexi
bilis a tribulacōne ⁊ dolore ſuſtinēdo ꝑpt
deū tāto minor eſt apud deū ⁊ nō cōgnoſ
cit quid ſit deus . Si quis dicit tibi malū
adiuua illū ⁊ ſi quis dicit tibi bonū redde
illud deo Adiuuare aūt debes eum ut ſi dicit

tibi mala tu de teipo dicas deteiora. Si vis facere partem tuam bonam fac ptem tuam malam hoc eſt factū ⁊ dictū alteius lauda ⁊ tuū inculpa. Et ſi vis facere ptē tuam malam factum ⁊ dictum tuum commēda ⁊ partem alteius vitupera quando igitur aliq̄s contendit tecum ſi vis vincere perde. nam in fine quādo credideris te viciſſe inuenies te perdidiſſe. Via ergo ſaluacōnis eſt via perdicōnis. Non ſum⁹ boni portatores tribulacōnum q2 non ſumus ſectatores ſpūaliū ꝯſolacōm Qui enī fideliter laboraret in ſe ⁊ ꝑ ſe ⁊ ſup ſe ſuauiter oīa ſuſtiere3 iniuriā nulli facias ⁊ ſi q̄s tibi facit iniuriā pacieter ſuſtine eā amore dei ⁊ ꝑ remiſſioē pccoꝝ tuoꝝ. Ne offendas proximū ſ3 trhas eū ad deū Multo ei meli⁹ ē vnā ꝯuem iniuriā ſuſtiere ſine im̄mure aliq̄ ꝑpt amorē dei q̄ paſcere cētū paupēs ⁊ q̄ ieiūare uſq3 ad celū ſtellatū tpe longo. q̄d ꝓdeſt hoī deſpicere ſeipm ⁊ tribulacōes ſuo corpi facere ī ieiūijs vigilijs diſciplis ⁊ oracōib3 ⁊ nō poſſe vnā iniuiam ſuſtiere a proxio de q̄ ſuſcipiet maius pciū q̄ de ſuis q̄ port ſua ꝓpa volūtate Suſtiere tribulacōes ſine imurmure magis

purgāt peccāta hoīm ꝗ effuſio lacrimaꝝ
beatus ille q̃ ſemꝑ habet āte oculos ſuos
peccatū ſuū ⁊ beneficia dei q̃ libenter et pa
ciēter ſuſtinet tribulacōnes ⁊ anguſtias
vnde debet expectare ꝯſolacōes magnas
Beatus ille qui nō petit nec deſideāt aliꝗ
cōſolacōem ſub celo ab aliq̃ creatura Nō
exſpectat homo p̄miū a deo ſi huilis eſt ⁊
quietus ſolūmodo dū bene ſatis ſit ei in oī
bus. Qui ſemꝑ bene haberet corā ocul' pec
cata ſua in nulla tribulacōe deficeret. Oīe
bonum quod habes recōgnoſcere debes
a deo ut omne malum a peccato tuo. Si
aliquis homo feciſſet ⁊ faceret oīa bona q̃
fecerūt ⁊ faciūt ⁊ facerent omnes hoīes de
mūdo tamē ſi bene ſe inſpicit inueīt ſe ſem
per contrīum bono ſuo. Dixit ei quidā fra
ter. Quid faciem⁹ ſi veniūt in tēpore nr̄o
tribulacōnes multe. reſpondit ſi plueret
dn̄s lapides ⁊ ſaxa de celo nō nocerēt Si
eſſem⁹ tales hoīes q̃les eſſe deberem⁹ ſi hō
eſſet qualis eſſe deberet malū ſibi cōuerte
retur in bonū. Sicut enī habēti malā vo
lūtatem ipſum bonū conūtitur in malum
Ita habēti bonā volūtatem omne malum
conūtitur ſibi in bonū. Oīa enim magna

bona ⁊ magna mala ſūt ītꝰ ī hoīe q̄ vidēri nō poſſunt. Ad infirmitatem magnam ⁊ laborem magnū ⁊ famē magnā ⁊ iniurias magꝰ alicui fcās ɔcurrūt peſſimi demōes Si vis ſaluari nō petas tibi fieri iuſtitiā ab aliq̄ creatura viri ſācti bō faciūt ⁊ mala paciūtur. Si cognoſcis te offendiſſe creatorē tuū ⁊ bonū oīm cognoſce qꝛ dignū eſt vt oīa te pſequātur et vindicent iniuriam quā feciſti deo tuo. Ab oībus creaturis debes paciēter ſuſtīere moleſtias tibi factas qꝛ ɔtr̄ aliquā nō habes iuſticiā cum ſis dignus puniri ab omnibꝫ. Magn̄ virtus homini eſt vincere ſemetipſum Si vincis temetipſum vincis inimicos tuos omnes ⁊ puenies ad omne bonū. Magn̄ virtus eſſet ſi quis pmitteret ſe vinci ab omnibus hominibus qꝛ talis homo eſſet dn̄s huius mūdi. Si vis ſaluari conare ut deſperes ab omni conſolatione quam poteſt tibi aliqua creatura mortalis dare qꝛ maiores ⁊ frequentiores ſunt caſus ex conſolacōnibus q̄ꝫ ex tribulacōnibus accedentes. Nobilis eſt natura equi qꝛ licet ſit in velociſſimo curſu tn̄ is qui eū eq̄tat pōt eū auertere ab vna via ⁊ dirigere

ad aliā ꝑ velle ſuo ſic deberet hō impetu
ire ſiue pmittere ſe regi ab alio q̄ corrigit
eū vel ad ſolā memoriam dei deberet hō
deſideare quātum eſt ꝑ ſe ⁊ alapas ⁊ co
laphos ⁊ ut hoīes eū trherent p capillos
Murmurauit q̄ʒ corā eo religioſꝰ quidā
de quadā obediētia graui ſibi data. Cui
dixit frater egidiꝰ. Dico mi q̄to plꝰ mur
muras tāto plus te oneras. ⁊ quanto hu
milius ⁊ deuotius ſubmiſeris caput iugo
obediētie ſācte tanto leuiꝰ et ſuauius tibi
erit. Tu nō vis vituparī i hoc mūdo ⁊ vis
honorari i alio nō vis maledici ⁊ vis bene
dici nō vis laborare ⁊ vis q̄eſcere deceptꝰ
es qꝛ p vituperium venitur ad honores p
maledictionē habetur benedictio p labo
rem req̄es prouibiū verū eſt. Qui nō vult
dare de eo qđ diligit non pōt de eo habe
re qđ vult Non mireris ſi proximꝰ aliq̄n
te offendit qꝛ martha q̄ ſancta fuit vole
bat prouocare dn̄m ꝯtra ſororē ſuā car
lē tamē iniuſte murmurabat martha de
maria qꝛ quāto plura mēbra amiſeāt quo
ad vſum maria quā martha tāto plus la
borabat quā amiſerat eni loq̄lam viſū au
ditū ⁊ greſſum. Stude eſſe gratioſus et

virtuoſus et pugna cōtrᷓ vicia et ſuſtine paciēter tribulacōes et verecūdias. Nō ē enim aliud niſi ut vicas teipm̄ qꝛ pařꝝ eſt hoī attrᷓhere aīas ad deū niſi vicat ſeipm̄

¶ De ſācta ſollicitudine et vigilātia cordis

Ociosus hō amittit hunc mūdū et aliū non fructificādo ſibi nec aliīs. Jnpoſſibile ē virtutes acqrere ſine ſollicitudie et labore. Si tu potes eſſe in tuto non te ponas in dubio. Jlle ē in ſecuro q laborat p deo uł p celeſti regno. Juueis q laborē recuſat regnū celoꝝ recuſat. Si ſollicitudo nō pdeſt negligētia non obeſt. ſicut ociōſitas mala ē via ad iſernū ita occupatio et quies ſācta ē via ad celum deberet hō eſſe ſollicitus ad cuſtodiendam gratiam ſibi datam a deo et cū ea fideliter laborare qꝛ ſepe amittit homo fructus p frondibus et grana p paleis. Quibuſdam vero dat deus fructus et frondes facit eis caras quibuſdam vero dat vtrūqꝫ et quidā carent vtroqꝫ ¶ Maius reputo bona creata a dn̄o cōſeruare q̄ ea acquirere qui nouit acquirere et neſcit reponere nunq̄ dabitur ſcire vero reponere et neſcire acqrere

nō eſt magnū . multū lucrātur multi ſed
nunq̄ꝑ fiunt diuites qꝛ que lucti ſunt neſ
ciūt exponere Et aliqui paulatī lucrātur ⁊
diuites fiūt qꝛ que lucrātur bene cuſtodi
unt. O q̄ꝑtum fluui⁹ imber congregacōm
aquaꝝ haberet ſi cōtinue nō deflueret. hō
petit a deo donū ſine menſura et ſine fine ⁊
vult ei ſeruire cū menſura ⁊ cum fine . Qui
vult ſine mō ⁊ ſine fine amari et remune
rari debꝫ ſine mō ⁊ ſine fine amare ⁊ ſeruire
ꝓpt' negligētiam ſuam amittit homo pfec
tionem ſuā . Loq̄batur ſemel frater Egi
dius cuidam volēti pgere romam dicens
Quādo ibis p viam noli attrr̄here tibi que
videꝭ ne impediāt te ⁊ ſcito eligere bonā
monetam a falſa multe enim ſunt aſtucie
inimici ⁊ ei⁹ laquei varij ⁊ oculti. Beat⁹
qui exfructat corp⁹ ſuū amore altiſſimi ⁊
de bono qđ facit a celo inferi⁹ p̄mium nō
req̄rit. Si q̄s eſſet pauprim⁹ valde ⁊ dice
ret ei aliq̄s frater accomodo tibi hāc rem
meam ut p tres dies exfructes eam ⁊ per
hoc habebis theſaurū infinitū . nōne iſte
paup ſi cōſtaret ſibi hoc eſſe verū ſtuderet
ſollicite rem illā exfructare. Res mutuata
nobis a deo eſt caro nr̄a ⁊ quaſi tres dies

ſiut totū tēpus vite nr̄e. Si vis ergo frui
ſtude lucri ſi nō laboras quō quieſcas. ſi
om̄es agri et vinee hui⁹ mūdi eſſent vni⁹
hoīs q̄ nō coleret eos nec coli faceret quē
fructū inde pciperēt. Alii habēs vero pua
q̄titatem agroꝝ et vineaꝝ ⁊ ip̄os coleret
p ſe ⁊ pluribꝫ aliis pcipit inde fructus Si
q̄s vult facere malū vix petit ꝯſiliū ſup hoc
⁊ ſi vult facere bonū ſtudet cōſiliū a multis
pq̄rere. pūbium pronicū eſt. Ad ſpem vi
cini tui nō ponas ollas ad ignē. Nō eſt
hō btūs ſi bonā habet volūtatē n̄ hoīs opi
bus ſtudeat eā cōſeq̄ qꝛ ad hoc dat de⁹ hoī
gciam et ſeq̄tur eā. Dixit ſemel fratri Egi
dio quidam homo vagabundus ut vide
batur frater Egidi fac michi conſolatio
nem. reſpōdit frater Egidius ſtude te be
ne habere et habebis conſolacōnem niſi
eni quis paret ī ſe locū deo nō inueīt locū
creaturis dei. Quis eſt q̄ velit facere id qđ
eſſet meli⁹ nō ſolū aīe ſed etiam corpori in
hoc mūdo tunc ergo nec bonum aīe nec bo
num corpori volum⁹ facere. Ego poſſem
iurare veraciter qꝛ q̄ alleuiat ſibi iugū dei
et aggͣuat ſ illđ ⁊ q̄ illđ ſ aggͣuat ipꝫ ſibi
alleuiat vtinā facerēt hoīes qꝛ eſſꝫ meli⁹

etiam eorꝝ corporibꝫ in hoc mūdo qui fecit alium mūdum fecit ꝛ iſtum ꝛ de bonis que tribuit in alio mūdo poteſt in iſto tribuere ꝛ corpus ſētit de bonis aīe qꝛ bonum ꝛ malū anime redundat in corpꝯ ſuū. Tūc dixit ei quidam frater forte moiemur anteq̈ꝫ bonum nr̄m cōgnoſcamus. Qui ait pelliparij cōgnouerūt de pellibꝫ cerdones de calciamētis fabri de ferro et ſic de alijs artibꝫ. Quomō aūt homo poteſt ſcire artem in q̈ numq̈ꝫ ſtudet. Credis tu qꝛ magni dn̄i debēt magna dona ſtultis ꝛ iniquis hominibꝫ non dant. Bona opera ſunt via ad om̄e bonum ſicut mala opera ſunt via ad omne malū. Beatꝯ ille quē nulla res a celo inferius dedificabit ꝛ qm̄ omnia q̄ videbit et audiet vel ſciet edificabunt. Et de oibus ſtudet elicere vtilitatem ſuam

De contemptu mundi

Ve homini illi qui ponit cor ſuū et deſideium ſuū ꝛ vires ſuas in rebꝫ terreīs ꝓpter quas relinq̄t ꝛ ꝑdit bona celeſtia ꝛ terrena. Aq̄la qui volat alte ſi haberet alligatam cuilibet ale vnā de trabibus eccleſie ſācti petri nō volaret ita alte Multos vidimꝰ laborātes frāgendo ſaxa cauando

mōtes ⁊ alia opa grauia corpori faciendo ſed ꝓ anima quis ita viriliter laborat. Auarus eſt ſimilis talpe que non credit aliū theſaurum eſſe nec aliud bonum niſi cauare terram et inhabitare eam tamen ſūt theſauri alij quos ignorat. Aues celi ⁊ beſtie terre ⁊ piſces aquarum quādo habent cibum ſibi cōpetētem contēti ſunt. ¶ Cū ergo hō contēt9 nō ſit reb3 terreis qui ſemꝑ ſuſpiret ad alia patet ꝙ ad iſta nō ſiat pñcipaliter fact9 ſ3 ad alia. corp9 factum enī fuit ꝓpter aiam ⁊ mūd9 iſte ꝓpt̕ aliū mūdum. Mūd9 iſte talis cāpus ē ꝙ habēs ex eo ꝑtem maiorē habet ꝑtem deteiorem ¶ Itē dicebat ꝙ nō placebant multū btō franciſco formice ꝓpter nimiā ſollicitudinem quam habēt congregādi victualia ſua. Sed aues celi magis placebant ei qꝛ non cōgregant in horrea. ¶ Caro noſtra eſt ſicut porcus qui auide currit in lutum ⁊ delectatur in luto. ¶ Caro noſtra eſt ſicut ſcrabro q̄ ſemꝑ ſtercus eq̄nū voluere delectatur. ¶ Caro nrā eſt ſicut pugil dyaboli Dixit ei quidam frater. Quō poſſemus cauere a vicijs corpis tūc rn̄dit frat̕ Egidi9 q̄ vult trāſferre mag̃ ſax̄ et trabes grandes

ſtudet eās trāſferre ingenio magis q̄ꝫ vi
ribus ⁊ in hoc facto eſt ſimpliciter ꝓcedē
dum om̄e vicium ledit caſtitatem. eſt enī
ſicut ſpeculum clarum qḋ p ſolum anheli
tum obſcuratur. Impoſſibile eſt enim hoīez
venire ad gratiam dei dum ei placet in carn̄li
bus delectari. volue ig̃r ⁊ reuolue deſup ⁊
deſubtꝰ hinc inde Et nō eſt aliud q̄ꝫ pug̃
re contr̄ carnem que vult te tradere die ac
nocte q̄ꝫ qui vincit omnes inimicos ſuos
vincit ⁊ deueīt in om̄e bonum Dicebat aūt
int̄ oīes virtutes ego p̄eligerem ſāctam
caſtitatem. Dixit ei quidā frater. nonne
maior virtus eſt caitas q̄ꝫ caſtitas. reſpō
dit ei frater egidius Quid eſt caſtiꝰ caſti
tate freque̅ter cantādo. dicebat. O ſācta
caſtitas qualis es. tu es talis ⁊ tāta qualē
⁊ quātam te fatui non cōgnoſcūt. Dixit
ei quidā frater. q̄d vocas tu caſtitatē tūc
rn̄dit caſtitatem voco om̄es ſenſus cuſto
dire g̃tia dei De pung̃ temptacōm

Gratia magna in pace cuſtodiri nō
poteſt qꝛ ſemp oriūtur multa cōtra
ria quāto enim gratioſior erit tāto plus a
dyabulo impug̃tur nō tamen debet homo
ꝓpter hoc ceſſare ſequi gratiam ſuā quia

quanto grauior fuerit pugna ſi vicerit maior erit corona Nos ideo non habem9 multa impedimenta q2 nos ſumus tales quales eſſe deberemus verumtamen ſi q̃s bene iret per viam dñi nec fatigacōem ha beret nec tedium . ſed ĩ via ſeculi fatigacō nem habet homo et tedium vſq3 ad mor tem . reſpōdit ei quidam frater . Tu vide ris dicere duo contrr̃ria ſibimetipſi . reſpō dit ei frater Egidius . Nōne demones cur rũt pocius ad hominem habẽtem bonam voluntatem q̃ȝ ad alios . Ecce impedimen tum . ⁊ ſi quis venderet denariatam ſuam plus milies q̃ȝ valeret quam fatigacōem ſibi ſentiret . Ecce ſoluta eſt contrarietas Dico ergo q̃ȝto quis pleior fuerit virtuti bus tanto magis infeſtatur a vicijs et tã to magis ea debet habere odio . De omni vicio qd̃ vinces virtutem acq̃res ⁊ de quo cumq3 vicio amplius tribularis de eo ma gis premium recipies ſi deuicas quacũq3 de cauſa hõ amittit ire p viã dñi ſui ipã de cauſa amittit premiũ ſuũ . Dixit ei quidã temptor tẽptacōe peſſima frequenter et pluies rogaui dñm ut auferret eã a me ⁊ nō aufert eã . rñdit frat egidi9 q̃ȝto aliq̃s

rex munit ampli⁹ milites ſuos armis tan
to vult ut fortiꝰ prelietur. Si quis etiā
vadit ad p̄lium oracōis quaſi ſine armis
qꝛ ſentit ſe aridū ⁊ indeuotum deus vidēs
fidelitatem ei⁹ ponit in eo ſignū armorū
ſuoꝝ. Sic ē de temptacōibꝫ aliqn̄ ſic acci
dit de agricola qui vidēs ſiluā arborum et
veprium ī aliquo territorio ſuo in quo vel
let facere nouale ⁊ granum ſeminare ſed
multis laboribꝫ ⁊ anguſtijs et ſudoibꝫ fati
gatur anteq̄̄ recolligat inde granum et
qn̄qꝫ eum penitet ꝙ laborem illū aſſump
ſerit ꝓpter labores et anguſtias q̄ ſibi in
opere illo emergūt. Primo nāqꝫ intuetur
ſiluam ſtipādam fructibꝫ et nō videt gra
nū. Secūdo cū laboribus multis incidit
arbores ⁊ nondum videt granū. Tertio
cū multo labore ⁊ graui euellit radices ar
borū ⁊ nōdū videt granū. Quarto p̄ſcin
dit terrā ⁊ aptat ⁊ nōdum videt granum
Quinto arat iterū terrā. Sexto ſeminat
eam. Septio purgat eam. Octauo me
tit. Nono triturat ⁊ hec omnia cū labore
multo facit. Decimo repoīt cū gaudio q̄ſi
nō recordans tāti laboris ꝓpter fructum
multū quē habet in fine. Multos etiam

labores alios plures iſtis quos oēs bene
dixeit ꝓpt gaudiū qꝛ fructū bonū ꝑcipit
Itē dixit ei quidā. q̃d poſſem facere ſi
enī facio aliq̃d bonum habeo inde vanā
gloiam ⁊ ſi facio malū incido ī triſtitiā ⁊
quaſi in deſperacōem. reſpondit ei frater
Egidiꝰ. Bn̄ facis ſi doles de pccīs tuis tn̄
cōſulo tibi ut doleas modeāte ſemꝑ enī de
bes credere qꝛ maioꝛ ſit potētia dei ī pcēdo
q̃ꝫ tua in peccādo. ſi deus facit miſeicordiā
alicui magno pccōri credis tu qꝛ minus
pccōꝛ relinq̃tur Ceterū ꝓpt temptacōem
inanis gloie nō deſiſtas facere bonū. Si
enim agricultor volens iacere ſemen ī ter
ra diceret intra ſe. Nolo ſeminare qꝛ ſi ſe
minauero forte venient volucres celi com
medent ex ſemine illo et ꝓpter hoc non ſe
minaret non haberet fructus terre ad cō
medendum. Si aūt ſeminat licet aliquid
de ſemine illo pereat tn̄ maioꝛ pars rema
nebit ei. Sic eſt ille q̃ temptatur a vana
gloia ⁊ pugn̄t cōtra eam. Quidam frater
dixit fratri Egidio legitur de btō bernārdo
qꝛ ſel' dixit ſeptem pſalmos pn̄iales nec
quid q̃d aliud cogitauit niſi ſup hijs q̄ di
cebat. rn̄dit frater Egidiꝰ. maiꝰ reputo

ſi caſtrū aliquod fortiter impugnatur et cuſtos caſtri defendit ſe viriliter et valēter

Sequitur de virtute

Dicebat ſemel quidā iudex ſecularis fratri Egidio. Quō poſſemus nos aſcendere ad ſtatū gratie et virtutis. Reſpōdit frater Egidius. Primo debet hō dolere de peccatis ſuis poſtea pure cōfiteri deinde facere penitentiā ſibi impoſitam poſtmodū cuſtodire ſe a peccatis oībus et occaſioībus peccatorū tādem debet ſe exercere in bonis operibus. Benedictū ſit illud malū quod conuītitur hoī in bonum Et maledictū ſit illud bonū quod conuītitur hoī in malum libēter debet hō ſuſtinere mala in hoc mūdo quia de hoc dedit nobis exemplū in ſeipſo dn̄s noſter ihesus xp̄us. Beatus qui habet dolorē de peccatis ſuis et plorabit die ac nocte nec cōſolabitur i hoc mūdo donec perueniat illuc ubi oīa deſideria cordis ſui cōplebuntur

De gratia oracōnis

Oratio eſt iniciū et cōplemētum oīs boni. oratio illuſtrat animā et per eam cōgnoſcitur bonū et malū hanc oracōem debet facere quilibet peccātor ad deum et det illi cōgnoſcere ſuam miſeriam et ſua peccā

⁊ eius bñficia. Qui neſcit orare non cog
noſcit deũ. Oẽs qui debẽt ſaluari ſi habẽt
vſum oracõis de nccitate oportet ut ĩ fine
ſuo ad oracõem ſe conůtant ponamus q
aliq̃ mulier verecũda multũ ⁊ ſimplex ha
berꝫ vnicũ filiũ valde dilectũ q̃ ꝓpter offen
ſam aliquã captus eſſet a rege ⁊ ad ſuſpẽ
dium deduceretur. Nõne hec mulier licet
verecũda ⁊ ſimplex ſolutis crinibꝫ ⁊ nuda
to pectore vociferãdo clamaret ⁊ ad regẽ
rogãdo curreret ꝓ liberãdo filio ſuo amor
filij ⁊ nccitas mulierem verecũdam ⁊ vix
extͣ limitem domus ſue exeũtem prius q̃ſi
effrõtem poſtea redderꝫ ⁊ p plateas int̃
hoĩes eiulãtem ⁊ de ſimplici efficerꝫ ſapiẽ
tem. Sic bene ſciret ⁊ vellet orare q̃ mala
ſua ⁊ pꝉicula ⁊ dampna ſua veraciter cog
noſceret. Dixit ei quidam frater. multũ
deberet homo dolere quando non poteſt
in oracõe graciam deuocõis inuenire. reſ
pondit frater Egidius. Conſulo tibi q
plane facias fructum tuum. Si enim ha
beres aliquãtulũ boni vini in vegete ⁊ fex
eſſꝫ ſub vino velles tu vegetem cõcutere ⁊
vinũ cũ fece miſcere Nõ eſſꝫ hoc faciẽdum
⁊ ſi mola molẽdini nõ facit aliq̃n bonã fai

nam molēdinarius nō cōfringit eā ſtatī
cū malleo ſed plane ⁊ paulatiue repat eā
⁊ ſic facit bonam farinā . facias tu ſiliter
⁊ cogita nullatenꝰ dignū eē ꝯſolacōem
aliq̄ꝫ in oracōe a deo recipe . Nam ſi quis
vixiſſet ab inicio mūdi vſqꝫ nunc ⁊ victu
rus eſſet vſqꝫ ad finem eius ⁊ in oracōne
deduxiſſent oculi eius oī die plenā parap
ſidem lacrimaꝝ nō eſſet dignꝰ in fine mū
di ut deus cōſolacōnem vnicā daret ei. Di
cebat ei frater quidā alius. Quare plures
temptacōnes patitur hō dum orat deū q̄ꝫ
alijs tēporibus . Reſpōdit frater egidius
qn̄ aliquis habet cauſam contr̄ aliquem
adūſarium ſuū in curia pn̄cipis aliꝰ. Si
homo iſte vadit ad pn̄cipem illum ut ꝓpo
nat ⁊ faciat aliqđ contr̄ adūſarium. Adū
ſariꝰ ille hoc ſciēs opponit ſe illi totis viri
bus ne ſentētia detur ꝓ iſto ſic facit dya
bolꝰ contr̄ nos Ideo qꝫ ſi ceteris in collocōe
cū alijs videbis frequēter te nō ſentire bel
la multa tēptacōm ſed ſi ad oracōem per
rexeis ad recreādam animā tuam tūc ſen
cies ꝯtr̄ te ignita iacula inimici non debes
ꝓpter hoc relinq̄re oracōem ſed firmꝰ ſta
re q2 hec eſt via ad ſupnā patriam et ille

qui ꝓpter hoc oracōem relinq̄t eſt ſic ille
qui de ꝑlio fugit. Dicebat ei quidā mul
tos video habere graciam deuocōis ꝛ lac
marꝝ qn̄ ad oracōem vadūt Ego aūt vix
poſſum inde aliq̄d ſētire. reſpondit frater
Egidi⁹ labora fideliter ꝛ huiliter qꝛ grām
quam nō dat tibi deus vna vice dare tibi
poteit in alia vice. ꝛ qđ nō dat tibi ī vno
die vel in vna ſeptimana vł in vno menſe
vel in vno anno poteit tibi dare ī alio die
vel in alia ſeptimana vł in alio mēſe vel in
alio anno. Pone laborem tuum ⁊ de⁹ po
net grām ſuam ſic placebit ſibi. Faber q̄
fabricat cultellum multas dat tonſiones
ſuꝑ ferrum de quo facit cultellum anteq̄
cultellus perficiatur ſed poſtremo in vna
ꝑcuſſione cultell⁹ ꝑficitur. Multū debet
hō ſollicit⁹ eſſe de ſalute ſua. Si enī tot⁹
mūdus eſſet plen⁹ hoībus etiam vſqꝫ ad
nubes ſi poſſibile eſſꝫ ⁊ de hijs omnibꝫ nō
deberet hō ſaluari niſi vnus ſolus tamen
quilibet deberet ſequi gratiam ſuā ut eſſet
ille vnus quia nō eſt amittere corrigiam
calciamenti amittere ſupernam patriam
Sed ve nobis quia eſt qui det ⁊ non eſt
q̄ accipiat. Alio tēpore queſiuit quidam

a fratre Egidio. Quid facis frater Egidi
reſpōdit facio malū. Iterū dixit illi fratri
egidio qd malum facis tu q̃ es frater mi
nor. frater egidius dixit cuidā frateri mi
nori aſtāti. frater quis eſt paratior uł deꝰ
dare graciā ſuam vel nos recipere. rn̄dit
frater ille deꝰ ē paracior dare q̃ꝫ nos recipe
re Dixit frater. Egidiꝰ et facimꝰ nos bene
reſpōdit frater ille pimmo facimꝰ male. et
confuſus frater Egidiꝰ ad illū q̃ queſieāt
ab eo q̃d faceret. ait. Ecce patet qꝫ dixerā
tibi verum cū dixi me facere malum. Item
dicebat. multa bona opa commēdantur
in ſac̃ ſcriptura ut veſtire nudos paſcere
famelicos et alia multa tn̄ de oracōe loq̄n
tes deus ait. Nam et pater tales querit q̃
adorāt eum bona opa adornāt aīaꝫ. Sed
oratio eſt minus magnum q̃d. Item dice
bat ſācti religioſi ſunt ſicut quidam lupi
ſāncti q̃ vix exeūt in publicū niſi ꝑ magna
neceſſitate et tūc in publico nō contr̄hūt
magnam moram. Dicebat fratri Egidio
frater quidā familiaris eiꝰ. Quare non
exis aliqn̄ ad ſeculares volētes tibi loqui
Reſpōdit frater egidiꝰ volo facere proxi
mo meo cū bono animo nō credis qꝫ darē

pocius mille libras aliqn ſi haberem eas
q̄ ego darem me proximo. reſpōdit frater
credo. frater Egidius dixit. et credis q
ego darem poci⁹ quatuor milia librarum
q̄ darē me aliqn proximo. rn̄dit ille credo
dixit ei frater Egidius dn̄s dicit in euāge
lio. Qui relinqt prem et mrem et fratres et
ſorores et c̄ ꝓpter nomē meū cētuplū acci
piet in hoc mūdo ¶ Fuit aūt quidā rōn9
q̄ intrauit ordinem nr̄m cui⁹ facultates di
cebātur valere lx milia librarū ergo aliq̄d
magnū ē ad qd dat de9 aliq̄bꝫ i hoc mūdo
ex q̄ valeērt cencies lx mille libras ſꝫ nos
ſum⁹ ceci et velati. ſi videremus aliquē ho
minem gracoſum multū et virtuoſum nō
poſſem9 ferre ꝑfectōem eius. Si q̄s eſſet
vere ſpūalis vix vellet videre aliquem uł
audire vel moram facere cū aliquo niſi ꝑ
neccitate ſꝫ ſemꝑ optaret ſolitaius eſſe Di
cebat iterū de ſeipō. ego poci⁹ vellem eſſe
cecus q̄ eē pulcher hō de mūdo uł dicior
uł ſapiētior uł nobilior hō de mūdo. dixit
ei quidam q̄re tu pocius noles iſta q̄ eſſe
cecus Reſpondit q timeo ne impedirent
iter meum. Beatus erit q̄ nec cogitabit
nec dicet nec faciet aliquid reprehēſibile

īt'rogauit aliqñ frater Egidiꝰ quẽdam
dicẽs quid dicũt ſapiẽtes eſſe contẽplacõ
nem . Ac ille dixit neſcio . ac ille vis ut di
cam tibi ꝙ michi videtur . Et ille ait volo
dixit frater Egidiꝰ gradus contẽplacõis
michi videtur ẽẽ ignis vnctio extaſis cõ
templatio guſtus reqes ⁊ gloia . Item ſi
īueñs gratiam in oracõne ora etiã ſi nõ in
uenis ibi gratiam ora ꝙ pilos capraꝝ ac
cipiebat deus in oblacõem . Int'dum plꝰ
diligit rex pedem miꝰ laborãtis ꝓ eo ꝙ to
tam pſonam alteius multoplus laboran
tis ꝓ eo ꝙ dñs reſpicit cor quãdo dñs de
dit p̃dicacõnem ſancto petro dixit ei ꝙ mi
norem ptem ſemp retineret ſibi dicens ⁊
tu aliqñ conuſus confirma fratres tuos

De cautela ſpirituali habẽda

Si vis bene videre erue oculos tuos
ſi vis bene audire eſto ſurdus . ſi
bene loqui eſto mutus . ſi vis ambulare
abcide tibi pedes tuos . ſi vis bene opari
mutila tibi manus ſi vis bene amare habe
te odio . ſi vis bene viuere mortifica te . ſi
vis bene lucri cito pdere . ſi vis eſſe diues
eſto paup . ſi vis eſſe in delicijs afligere te
ſi vis eſſe ſecurꝰ eſto ſemp ī timore . ſi vis

exaltari huilia te. Si vis honorari deſpi ce te et honora deſpiciētes te. ſi vis habere bonū ſuſtie malū. ſi vis eē in q̄ete labora ſi vis bn̄dici deſidera maledici. O q̄ magˀ ſapiētia ē ſcire hec facere et q̄ hec magˀ ſūt nō oib; data ſūt. Si mille ānis vixeit hō nec haberet ex̄ os ſuū ſatis haber; facere intr̄ i corde ſuo nec poſſet ad pfectū oplemētū peruenire tātum haberet facere ſolū intus Nullꝰ deberet velle videre aliq̄d uľ audire ſiue loq̄ de aliq̄ re niſi uſq; ad vtilitatem ſuā nec vltra pcedere vllo mō. Qui non vult cognoſcere non cognoſcetur ſed ve nobꝭ qm̄ illi q̄ habēt dō dei nō cognoſcūt et q̄ nō habēt nō q̄runt hō fingit deū q̄lem vult ſ; ſemp ipē ē q̄lis ipe eſt De ſciētia et vtili et inutili et de p̄dicacōe verbi diuini

Qui vult ſcire ſatis inclinat caput ſatis et opetur ſatis et trahit vētrem p terra et dn̄s docebit eū ſatis. Sūma ſapiētia ē bō opa facere et bn̄ ſe cuſtodire et iudicia dei oſideāre. Dixit ſeľ cuidā volēti ire ad ſcolas cā diſcēdi. cur vis ire ad ſcolas Summa tocius ſapientie eſt timere et amare hec duo ſufficiūt tibi. Tantam ſapientiam habet homo q̄tum boni operatur

q non plus nō ſis nimis ſollicit9 fore vtil'
alijs ſed eſto magis ſollicitus ut ſis vtilis
tibiipi. Volumus aliqñ multa ſcire pro
alijs ⁊ pauca ꝑ nobis verbū dei non eſt
dicētis nec audiētis ſed opantis illō Mul
ti neſciētes natare intrauerūt in aq̄s ut ad
iuuarēt peūtes in eis ⁊ cū peūtibus pierūt
prius erat vnū malū poſtea ſunt duo Si
bene ꝓcuras ſalutem aīe tue bene ꝓcurab
ſalutem oim amicorū tuoꝝ. ſi bene facis
factum tuū bene facis oim factum bene vo
lētium tibi p̄dicator verbi dei poſitus eſt
a deo ut ſit cādela ſpeculum ⁊ vexillifer po
pulo dei. beatus ille q̄ ita dirigit alios p
viam rectam q; ipē non ceſſet ire p eam
⁊ ſic incitat alios ad currēdum q; ipē cur
rere nō deſiſtat et ſic eſt adiutor alijs q;
fiāt diuites ut ipē ex hoc nō fiat paup. cre
do q; bonus p̄dicator magis loq̄tur ſibi
q̄; alijs videtur michi q; qui vult animas
peccatoꝝ trħere magis debet timere ne ip
ſe male ab eis trħatur q̄; ſollicitus eſſe ut
trħat Cui quidā frater. Quō tunc. ⁊ ille
auīte oculos tuos ne videāt vaītatē illi q̄
dicūt nō apphendunt ⁊ illi qui audiūt nō
intelligūt. dixit ei quidā. quid eſt meli9

predicare an facere . reſpondit quis ma
gis meretur vades ad ſactum iacobū vel
ad ſcm̄ iacobū oſtēdens viā video multa
q̄ nō ſūt mea multū audeo q̄ nō intelligo
⁊ multa loquor q̄ nō operor . Ergo vide
tur q̄ p ſolū viſū loq̄lam et auditū nō ſal
uatur hō

De verbis bonis ⁊ malis

Qui loq̄tur verba bona eſt quaſi os
dei ⁊ q̄ loq̄tur verba mala eſt quaſi
os dyaboli. Qn̄ ſerui dei cōgregātur ī ali
quo loco ad loquendum debēt tractare de
pulchritudīe virtutū ut placeant eis vir
tutes q2 ſi placerēt eis virtutes exercerē
tur ī eis Et ſi ī virtutib; exercerent ſemp
ab eis virtutes āplius amarētur . Quāto
homo magis plenus eſt vicijs tanto ma
gis ei neceſſarium eſt loqui de virtutibus
Sicut enim ex frequēti colloquio prauo
de vicijs incidit quis in vicia faciliter ſic
ex frequēti colloquio ſancto de virtutib;
faciliter inducitur ⁊ diſponitur ad virtu
tes . Sed quid dicemus de bono nō poſ
ſemus dicere bonum nec de malo poſſu9
dicere malum. Quid ergo dicemus de bo
no nō poſſemus dicere q̄tum bonum ſit
nec de malo culpe ⁊ pene q̄tum malum ſit

cū vtrūqꝫ incomꝑhenſibile ſit a nobꝭ . ego
non reputo minorem virtutem eſſe ſcire
bene tacere q̃ꝫ ſcire bene loqui. Et videtur
michi q̄ homo debet habere collum ad in
ſtar gruis vel q̄ſi ꝑ multos modos trāſi
ret verbum anteq̃ꝫ egredietur ex ore

De virtute perſeuerātie

Quid ꝓdeſt homini orare ieiunare e
lemoſinas facere ſeipūm affligere ſē
tire quoqꝫ magna de celo ⁊ nō ꝑueīre ad
portam ſalutis . Ecce aliq̄n apparet aliq̄
nauis in mari formoſa mag̃ ⁊ noua mul
to theſauro tn̄ ſi impedimēto aliquādo oc
currēte ad portum nō ꝑuenit ſed miſeābi
liter perit . Et quid ꝓfuit omnis illa boni
tas ⁊ pulchritudo eiꝰ . ⁊ iterū in mari eſt
quedā nauis difformis non grādis vetu
ſta deſpecta nō multo theſauro plena ⁊ cū
multo labore feliciter ꝑuenit ad portum
euadēs pīcula maris ⁊ hec ſola cōmēdatur
Simile accidit in hoībus huius mundi
merito igr̄ omnibꝫ eſt timendum. Quāuis
arbor ſit nata nō ſtatim eſt mag̃ ⁊ ſi mag
na nō florida . ⁊ ſi floret non ſtatim ꝓdu
cit fructum cū ꝓducit fructus non ſtatim
ſūt magni ⁊ ſi magni nō ſtatim maturi ⁊

ſi maturi non tñ ad os hoīs oēs pueniūt ſed multi decidūt ꝯ putriſiunt ꝯ a porcis ꝯ aliis beſtiis deuorātur. Dixit ei quidam deus faciat te bene finire. reſpōdit. Quid michi pdeſſet ſi regnū celoꝝ cētum annis mēdicaſſem niſi bene finirē. duo magꝰ bō hoīs puto. deum amare et a pccīs cauere q̃ haberet hec duo haberet omnia bona

De religionibus

Dicebat frater Egidius de ſeipſo loquēs. mallē modicū habere gracie dei in religione q̃ꝫ multum i ſeculo qꝛ plura picula et minora adiutoria ſūt in ſeculo q̃ꝫ in religione ſed peccator plꝰ formidat bonum ſuum q̃ꝫ malum ſuum qꝛ timet penitētiam agere ꝯ religionem intrare pluſ q̃ꝫ i pccō iacere uł in ſeculo remanere Quidam ſecularis peciit cōſilium a fratre Egidio vtrum expediret ei religionem intrare vel nō. Reſpondit ſi quis pauprimus ſciret aliquem precōſum theſaaurum abſconditum in antiquo agro cōmuni nūq̃ꝫ ab aliquo cōſilia quereret vtrum ad theſaurum ire deberet. quanto magis ire ad cauandum tantum theſaurum deberent oēs homines cū feſtinacōe ire hec ut ille

audiuit vēditis oībus bōis ſuis ſtatim reli
gionē intrauit. Dicebat qȝ frater Egidius
multi religioēs ingrediūtur ſed q̄ religio
nē ɔueniunt non opantur et ſunt huiuſmoī
ſicut agcola qui ſi arma rolādi indueret
⁊ cū eis pugnare neſciret. Nō enim omnes
hoīes equum beyhardum ſciret eqtare nec
inſidētis ei ſibi neſciret a caſu cauere. Nō
reputo magnū terram alicu⁹ regis intrare
nec reputo magnū dona a rege accipere. ſ
reputo magnum ſcire ſicut decet ī terra re
gis ſtare. Curia magni regis eſt religio
quā non reputo magnum intrare ⁊ aliqua
dei dona in ea recipe ſed ſcire ſicut decet in
ea viuere pocius aūt velle in ſeculari ſtatu
exiſtere ⁊ deuote ac ſollicite ad religiois
ingreſſum ſuſpirare qȝ in religiōe exiſtere
⁊ peccare. Gloioſa virgo mater dei nata
fuit de peccatoribus ⁊ peccatricibus tn̄ eſt
illud qȝ eſt ⁊ nō fuit de aliq̄ religione. De
bet religioſus credere ſe nō bene ſtare nec
bene viuere poſſe niſi ī religione. videtur
michi qȝ religio fratrum minoꝝ vere fuit
miſſa a deo in hūc mūdum ad magnā vti
litatem hoīm. Sed ve nobis niſi ſum⁹ ta
les q̄les eſſe debem⁹ Religio fratꝝ minoꝝ

videtur michi paupior ꝛ dicior toci⁹ mū
di hoc videtur michi graue religioſoꝝ vi
ciū qꝛ nimis alte volūt ambulare qꝛ q̃ᵗᵒ
ḡdus altior tāto caſus ḡuior. ¶ Et dixit
ſāctus Frāciſcus qꝛ pccm ſacdotum mai⁹
eſt q̃ᵖ pccm totius mūdi q̃ᵖtum eſt ergo
minoꝝ fratrū mai⁹ oīm ſacdotum alioꝝ
toti⁹ mūdi qꝛ ḡdus altior eſt quem deus
ſeruauit ꝛ illū ſuis diſcipulis ſeruādum tr
didit. Et q̃ oīa ſciuit preteita ꝛ preſētia ꝛ
futura ꝛ oīa fecit. credēdum eſt veraciter
qꝛ altiorem pfectōem ꝛ meliorem oīm ſta
tuū elegit. Ille eſt diues q̃ ymitatur diui
tem. ille ē ſapiēs q̃ ymitatur ſapientem
ille ē bon⁹ q̃ ymitatur bonū. ille ē pulcher
q̃ ymitatur pulchrū. ille nobilis q̃ ymita
tur nobilem videlicet dn̄m ihesum criſtū

De virtute obediētie ꝛ quibuſdā aliis virtutibus

Quāto magis reſtrictus ē religioſ⁹
ſub iugo obedētie tāto maiorē redd
fructū et q̃ᵗᵒ magis ē rligioſus ſbiectus
ꝛ obediēs plato ſuo ꝑpter honorē dei tāto
magis ē paup ꝛ mūd⁹ a pccō ſuo p̄ ceteris
hoib; hui⁹ mūdi. religioſ⁹ bn̄ obediēs ſi
mil ē militi bn̄ armato ſedenti ſup bonū equū

qui trāſit ſecurus in hoſtes et nemo eum
offendere poteſt. Religioſus aūt obediēs
cū murmure ſimilis ē militi inſidēti equo
malo ⁊ trāſiens inter hoſtes cadēs et ab
inimicis quandoqꝫ capitūr vulneratur in
carceratur vinculatur et qn̄qꝫ occiditur
Religioſus q̄ in ꝓpria volūtate vult viue
re ad infernū vult ire. Quā diu bos tenet
caput ſub iugo īplet horrea frumēto. bos
aūt non tenēs caput ſub iugo. ſed vagā
do diſcurrens in cāpo magnꝰ dn̄s videtur
ſibi eſſe. ſed ꝑ eum horrea non implētur
Magni ⁊ ſapiētes ponunt caput humili
ter ſub iugo obediētie. Multi caput de ſb̄iu
go extr̄hunt ⁊ obedire nolūt. Mater q̊ꝫ
qn̄qꝫ nutrit filiū et exaltat q̄ pluſq̄ mag
nus effectus eſt ꝓpter ſuꝑbiam ſuam nō
obedit ſed eam deridet ⁊ ſpnit. Maius re
puto obedire p̄lato homini ꝓpter amorē
dei q̄ ipſi creatori ꝑ ſeipſum aliquid impe
rāti. videtur michi q̄ ſi aliquis eſſet in tan
ta gratia q̄ cū angelis loq̄retur et vocare
tur ab hoīe cui ꝓmiſit obediētiam deberet
collocucōem angeloꝝ dimittere ⁊ hoī cui
ꝓpter deum ꝓmiſit obedientiam obedire
Qui vero ponit caput ſub iugo obediētie

⁊ poſtea extrahit caput de ſubiugo obediē
tie ut viam ſequtur pfectōnis hoc eſt ſignū
latētis ſupbie magne. bona conſuetudo
eſt via ad omne bonū Et mala cōſuetudo
ad oē malū. Si q̄s vixiſſ; ab inicio mūdi
vſq; mō ⁊ ſemp paſſus fuiſſet malū ī vita
ſua ⁊ mō iret ad omne bonum q̄d noceret
ei oē malum qd paſſus eſt. Et ſi quis ha
buiſſ; bonū ab inicio ſeculi vſq; mō ⁊ nūc
iret ad oē malū q̄d prodeſt ſibi omne bo
num qd habuit. Dixit ei quidā ſecularis
vellem in hoc mūdo diu viuere ⁊ in oibus
habūdare. reſpōdit ſi viueres mille an
nis ⁊ eſſes dn̄s toci⁹ mūdi qd premiū acci
peres a carne tua cui ſeruiuiſti. Sed ī mo
dico tempore q̄ bn̄ egerit ⁊ bn̄ ſe cuſtodie
rit recipiet premiū inenarrabile. Bona
ſocietas eſt homini ſicut tirriaca ⁊ mala ſo
cietas ſicut venenum. Arbores que ſtant
iux̄ viā interdū feriūtur ferro a trāſeūtib;
⁊ fructū nō ſināt maturari ſic nocet ſtare
in publico. Dixit quidā fratri egidio. q̄d
poſſem facere ut ſētirē aliq̄ ſuauitatem de
deo. rn̄dit. inſpirauit tibi de⁹ vnq̄ bonā
volūtatē q̄ ait mł tociēs dixit ei pluies frat̄
Egidi⁹ ī hec verba vociferās alta voce. q̄re

nō cuſtodiuiſti illam bonam volūtatem
q duxiſſet te ad maius bonū. Alius dixit
q̄d faciā q2 ſum arid9 et indeuot9. reſpō
dit promice loquēs. Noli orare deum ne
offeras mun9 ad altare qn̄ diſſipat impe
tus aque mvndātis alueum et canalē aq̄
molēdini. molēdinari9 ſtudet paulatiue
repare q̄ diſſipata ſūt q ſimiliter qn̄ mole
molēdinarij nō faciūt bonam farinam nō
frāgit ſtatim malleo magno ſed paulatīe
repat q plane eas martello puo tondēdo
donec repentur. Religioſi vōti ſūt a deo
maxīe ad vacādum oracōi hūilitati q ſup
ne caritati. Sed de illis q̄ pdiderūt deſi
derium boni ſui q volūt ire nimis alte. Dū
ſemel retuliſſet frater. Egidius cū multo
feruore quib9dam fratribus amicis ſuis
intimis quō anno illo quo ſāct9 frāciſc9
trāſiuit ab hoc mūdo ad patriā celeſtem
apparere digtus fuerat criſtus eidē fratri
egidio vigilanti viſibiliter corpali cū ful
gore mire claritatis multis vicib3 p dies
quīdecim in loco fratris cetone. Quidam
ex fratrib3 dixit eidem fratri egidio vellē
q in eodem loco vbi criſtus ſic digtiue cō
placuit apparere fieret vna pua eccleſia

de formoſis lapidibꝫ ⁊ pollitis. q̄ rn̄dit O
q̃ bn̄ dicis qꝛ plures facte ſūt ecclie ī locis
vbi nō ita mag̃ fecit ſic ibi. Dixit alius. ⁊
quo noīe intitulabitur iſta eccl'ia. rn̄ dit de
beret vr̄i noīe feſti pēthecoſtes id ē eccl'ia
ſpūs ſācti. Dixit ali9. credis tu ꝙ ſpūs ve
neit p9 tempora apl'oꝝ ī aliquā pſonam
eo mō ꝙ veit ī apl'os. q̄ ait. Si ego gloi
fico meipm̄ gloria mea michil ē. cui frater
dixit tu dicis ꝙ de9 tūc abſtulit tibi fidem
Dic michi ſi placet ſi tu habes ſpē. rn̄dit
Qui non habet fidem quō hꝫ ſpem. dixit
ei frater. nōne ſperas te habere vitā eter
nā. rn̄dit non credis tu ꝙ pōt deus dare
arrā vite eterne cui placet ſibi Et ait non
loq̃mur mō pl9 de iſta materia credidit
frat' ille ꝙ hoc dixit ei tunc fratre pn̄te ibi
deī extaſi repitur. Dixit q̄ꝫ frater Egidius
q̃ter ſe fuiſſe natū. Prio ait nat9 fui de geī
trice mea car'liter. Scd'o ī ſacr̄mento bap
tiſmi. Tercō qn̄ intr̄ui religioēꝫ iſtā. Quā
to qn̄ fecit michi dn̄s miaꝫ apparicōis ſue
Et ait illi p̄dcūs frater ſi irē ad ptes remo
tas ⁊ q̄reratur me ſi agnoſcerē te ⁊ poſſem
dicere. ſic xxxij anni ſūt ꝙ frater egidius
fuit nat9 ⁊ āteq̃ fuit nat9 habuit ⁊ p9 q̃

fuit nat⁹ amiſit fidem· reſpōdit ſic̄ dixiſti
ita ē verum tn̄ nō habebam fidem āte ita
bene ſic̄ debebam habere tn̄ deus abſtulit
eā michi Et quiſqȝ haberet eā pfecte ſicut
habēda eſt deus auferret eā ſibi tn̄ poſt
hoc habui ꝙ merui ꝙ funis ligaretur mi
chi ad collum ⁊ trherer vtupatre p oīnes
vicos iſti⁹ Ciuitatis· dixitqȝ ali⁹ ſi tu nō
habes fidē q̃d faceres· ſi tu eſſes ſacerdos
⁊ velles dicere miſſam ſolempnem . Quō
diceres tu credo in vnum deum · reſpōdens
leta facie ⁊ cātans alte voce dixit ꝯgnoſco
vnū deum patrem oīpotentem · videbatur
fratri egidio ꝙ male fecerunt p̄lati ordis
fratrum minoꝝ eo ꝙ nō ꝓcuraſſent ꝓ vi
ribus ꝓ dn̄o papa non obtēta vane glo
rie ſed ꝯtēplacōe honoris diuini dūtaxat
⁊ edificacōne proximoꝝ canonizacōnem
fratrū minoꝝ martirū qui ꝓ glorioſa cō
feſſione fidei fuerūt apud marrochiū inter
fecti ⁊ ſi dn̄s papa voluiſſꝫ eos canonizare
bene quidam ſin autē fratres hoc ꝓcurā
tis apud deum eſſent excuſati et addebat
Si exēpla patrum nos precedētium nō
habuiſſem⁹ forſitan in ſtatu penitētie in
quo ſum⁹ nō eſſem⁹. ſed reddit vnicuiqȝ

aurum p auro ſcarletū p ſcarleto tincāmū p tincāmo nec aliq̄s vnā faciat deo ꝛ non aliam qualitercūq; lamentabatur frater Egidi⁹ de cuiuſdā ciuitatis debellacōe ꝗui doleñs tā de crudelitate q̄ꝫ de piculo debellatorum ꝛ p⁹q̄ꝫ. Dixit q̄ꝫ de hijs fuit multū cōdolēdum adiecit in hec verba voluit tn̄ deus q̄ꝫ hoīēs illi⁹ ciuitatis periterētur ꝛ humiliarētur q̄ꝛ ſepe vicinos ſuos quib; erāt potētiores ſatis inamiter tractauerūt Tūc dixit ei quidā religioſus. ſi deus hec voluit nō debemus ſic tu dicis eis cōpati ſ; poci⁹ de illoꝝ pena gaudere q̄ꝛ oīs homo debet conformare voluntatem ſuam volūtati diuine. Reſpōdit ponamus q̄ꝫ rex aliquis poſuerit edictum q̄ꝫ ſi alquis cōmiſerit tale facinus decapitetur vel ſuſpendatur ꝛ dato q̄ꝫ filius regis illius in crimen huius lapſus de mādato regis trahatur ad mortem predictam credis q̄ꝫ regi placerꝫ q̄ꝫ hoīēs exultarēt ꝛ dicerēt gaudea⁹ q̄ꝛ dn̄s rex ducit filiū ſuū ad mortē nō placerꝫ regi tale gaudiū ſ; diſplicerꝫ ſic ē aiti iſto negocō. alia vice dixit ei quidā ſi q̄s laudat me de bono etiā q̄ꝺ non habeo inde glorior vane in corde meo. rn̄dit ſi q̄s eſſ;

paupꝛimus totus plagatus ⁊ pallidꝰ vi
liſſimis ſoꝛdibꝫ veſtimētis indutus ⁊ oīs
diſcalciatꝰ et oēs veniēt ad deū dicētes va
lete dn̄e qꝛ mirabiliter eſtis diues decorus
⁊ pulcher valde ſpecioſa veſtimēta ⁊ calci
amēta habetis nōne ſtultus eſſet ſi talis
laus ei placeret ⁊ talem arbitraretur eſſe
q̄lem illi dicerēt cū ſtaret certiſſime oino
rem ſe aliter habere

De omnibꝫ religionibus ⁊ religioſis
quidam placēt deo quidam diſpli
cēt. Eoꝝ aūt qui placēt ſūt duo ordies
vnus noīatur ordo amātum alter placē
tium. in ordie aūt amantiū ⁊ oēs amātes
ſūt ſerui magni deo q̄ ſe talit̄ diligūt ī deſi
derio placēdi deo et diligūt ſe in deſiderio
placēdi ad inuicē ꝓpter deum iſti amātes
quatuor habēt oculos. vnꝰ oculus ſemꝑ
reſpicit q̄d ſemꝑ magis placeat volunta
ti et beneplacito dn̄i dei. Alius ſe reſpicit
proximū ad dādum ei ſemꝑ pacē et bonū
exēplum alioꝝ duoꝝ vnus reſpicit ante
aliꝰ retro. ille q̄ eſt āte reſpicit q̄d ſibi de
beat euenire de oī tempore qd̄ facit. Qui eſt
retro ſpeculatur ſi opꝰ qꝫ facit placꝫ dn̄o
deo. Et ſit oculos q̄ eſt an̄ reſpicit retro ⁊

q̃ eſt retro reſpicit ante et iſti duo oculi
ſūt iudices operū. Alius ordo dicitur pla
centium et placētes dicūtur omnes qui ſe
cuſtodiunt ne dicāt vel faciant aliquam
tribulacōm alteri et ſi alij faciant eis tribu
lacōnem ipſi fiunt ſerui eorū qui eos affli
gunt de plena et bona voluntate cordis
et vadunt videlicz ad iuſticiam ꝛ non trā
ſeunt terminos iuſticie rationem faciant
alicui iſti duo ordines ſūt in beneplacito
dn̄i Illi autem religioſi qui ſunt in diſcor
dijs ꝛ morantur in gueris et prelijs et cō
tentionibus ꝓpter res terrernas et non
ꝓpter bonū aīe ſed ꝓpter ſecuritatē ſe repu
tāt bonos oēs ſūt in diſplicētia dn̄i dei ſꝫ
pn̄t de diſplicentia redire ad placētiam p
penitētiam ꝛ cōfeſſionem et cautelam. ſed
caueāt quia tam diu poſſunt in malo pſe
uerare q̃ eis hoſtium miſericordie claude
retur et proicerentur extra ſaluacōem Et
prelati magiſtri diuitatis predicatores
ꝛ ſacerdotes a deo ſunt ordinati hac racōe
ut ſciant aīas trahere ad ſaluacōem Et ut
hoc feruētius deſideret ꝛ appetāt q̃ vinū vl
aquā bibere tn̄ fortiſſime ſicut et ut paciā
tur penā p aīabꝫ. Tales predcī magiſtri

p̄dicatores et ſacꝺotes oīes ſunt in bene placito dn̄i dei. Oīes p̄dicti magiſtri p̄dicatores et ſacꝺotes qꝫ magis ſitiūt laudari ⁊ honorari q̄ȝ ſitiāt aīas trahere ad ſaluacōem. oīes ſtant in diſplicito dei. Sed de diſplicito poſſunt redire ad placitū dei. ſi confiteātur ⁊ ad hoc ſe cuſtodiāt. Sed tn̄ poſſunt ī hoc morari q̄ȝ clauderetur eis oſtium miſericordie et proicerētur ex̄ ſaluacōnem. oīes gētes facit naſci dn̄s deus ꝓpt̄ ſuū honorē et ꝓpter hāc racōem ut debeāt eum oīes diligere ſup oīa ⁊ proximū ꝓpt̄ deum ſic ſeipos in tātum vna gēs aliā in q̄ȝtum ſe amāt et hortātur ad ſaluacōem Oīs gēs que nō amat ⁊ timet deū eſt ī peccato mortli ⁊ ē data ī manꝰ odij ⁊ piecta extr̄ ſaluacōem. Oīs gens q̄ grādeſcit in ſua reputacōe et reputat ſe altā ⁊ bonā de hoc q̄ȝ dei eſt nec recōgnoſcit a deo q̄ȝ habet ipſe paruificabit eā malis gētibus ſuis Oīs gens q̄ non vult portare penitēciam ⁊ penā p pccīs data ē in manꝰ pene ⁊ piecta extr̄ ſaluacōem ⁊ in dāpnacōnem. Oīs gens q̄ non timet et pauet deū dabitur in manꝰ magni pauoris ⁊ picitur extr̄ ſaluacōem in dampnacōem. Gentes q̄ magis

amant res q̄ dñm q̄ fecit eas ꝓpter res pu
niētur in tribulacōibus ⁊ flagellis . Gen
tes que non diligunt bonum ſuum id eſt
ſalutem anime ſue habebunt malum id ē
dampnacōnem anime ſue . Omnis gens
q̄ racōem dñi dei ſui nec vult audire nec
obſeruare ordinata eſt ad penam . Oīs
gens que deridet verbum dei ordinata eſt
ad penā ire . ſicut ſol quādo oritur ſtelle
amittūt lumen ſuū reſpectu ſolis ſic luna
⁊ ſol perdūt lumen ſuū reſpectu vnius aīe
gloificate . Excuſo aūt me corā deo ⁊ vob
q̄ nō ſum ego qui dico predicta qꝛ ꝑ me
ſuſpēderer in furcis ⁊ proicerer in dāpna
cōnem extra ſaluacōnem . ¶ Octo ſūt la
pides precōſi quos dñs dedit ſanctis here
mitis beato Franciſco beato Dominico . ſan
ctis quoqꝫ monachis . ⁊ omnibꝫ ſanctis
ſuis . Primus eſt dolorem de peccatis . ⁊ ea
pure cōfiteri . ⁊ pniam ꝓ eis pōere . ⁊ caue
re de futuris ⁊ eſſe obedientem . Secūdus
eſt . qꝛ ipi ſācti eradicati erāt ab oī ſpe mū
di ⁊ hoīm ita q̄ corda eoꝝ nullā radicem
temporalitatis nec carnalitatis inuenirēt
vbi ſe tenerēt . ſed ad ſolum deum q̄ corda
fecerat neceſſario reuertebātur . Terciꝰ ē

ꝙ oē bonū ꝙ habebant recognoſcebāt a dn̄o deo ⁊ oē malū de pccīs ſuis. Quart9 quiſq; malū eis dicebat vł faciebat erāt eis ſeruiētes de plena ⁊ bona volūtate cor dis. Quīt9 ꝙ amabāt rep̄hēnſiōes et nō honores ⁊ diligebāt vītatē in oī gēte p̄e nitēte ⁊ erāt miſeicordes et pij. Sext9 ꝙ reputabāt ſe oibus alijs viliores ⁊ oēs alios meliores ſe. Septim9 ꝙ ipi ſeruie bāt ⁊ nō exſpectabāt ſeruiri et quicūq; eos reputabant viles ipi cū eis ſe viles re putabāt. Octau9 ꝙ oīa beneficia recog noſcūt a deo ⁊ ea ſibi reddebāt dicentes Dn̄e q̄d ſum9 qꝛ ſi abſtuleis a nobis bona tua q̄ feciſti nobis erim9 peiores oibus q̄ ſūt in p̄uincijs. qꝛ q̄ ſibi bona q̄ dei ſunt appropriat deus eū expropriat. et q̄ ſibi nichil appropriat ſed totū deo attribuit huic de9 bona ſua q̄ ipſe facit appropriat

Deo gracias.

Expliciūt aurea verba ſancti Egidij ordinis fratrum minorum

-aso

Cologne
June
1941

ULRICH ZELL

AEGIDIUS DE ASSISIO. Aurea Verba. c. 1470.

*Hain *105; B.M.C. I, 193; G.W. 265.*

Printed with gothic types, in quarto form, 26 lines to a page. It has 24 leaves. The size of a leaf is 205 × 132 mm., and the text measures 150 × 85 mm. Initials are painted in red. Bound in green morocco, gilt-tooled.

THE life of Brother Egidio — Blessed Giles — one of the earliest companions of St. Francis, was told by Brother Leo. This *Vita* as well as Giles's *Aurea Verba* are a supplementary part of the *Fioretti* of St. Francis. However, the *Aurea Verba* may have been collected even earlier than the stories relating to the Saint. The oldest manuscripts of both date from the beginning of the fourteenth century.

Brother Leo's *Life* relates how Giles's conversion took place. On April 23, 1209, a week after the conversion of Bernard of Quintavalle, a prosperous merchant, and Peter of Catania, a canon of the Church, Giles was waiting for St. Francis at a crossroad outside of Assisi, near the Portiuncula. As the Saint emerged from the woods where he had been praying, Giles knelt and begged him to receive him as a companion. "Dearest brother," Francis replied, "God hath done thee singular grace. If the Emperor should come to Assisi and should desire to make a certain citizen his knight, should not such a one rejoice exceedingly? How much more then oughtest thou to be glad that God hath chosen thee for His knight and well-beloved servitor." Then, taking the man by the hand, he lifted him and introduced him to Bernard and Peter. "The Lord hath sent us a good brother," he said, "wherefore rejoice we all in the Lord." They sat down and ate what they had in their hut. Indeed, Francis had to the end a particular affection for Giles, who accompanied him on his earlier travels — to the Marches of Ancona, and to Rome. Giles also made a pilgrimage to the shrine of St. James of Compostella in Spain and later one to Jerusalem. After some further wandering in Italy, he obtained Francis's permission to settle down in a hermitage at Fabriano, near Perugia. Here and at Monte Repido and Cetona, also in the neighborhood of the city, he spent the rest of his life.

Originally a farmer, Giles was happiest when he could earn his living by labor in the fields. Near his hut he cultivated a little garden; and, patient man though he was, he grew violent if anyone trampled on his cabbages. He kept aloof from the bitter controversy which flared up after the Saint's death between the Zealots and the Conventuals; but there could be no mistake as to where his sympathies lay. Visiting Assisi, he saw the gorgeous cathedral built by Brother Elias; and, as he was shown around the new convent, he calmly remarked, "I tell you, Brothers, there is now but one thing lacking — ye should have wives." He liked his austere solitude, praying and working. So keen was his vision of Paradise that sometimes the mere mention of the word threw him into ecstasy. Yet his health was robust; he survived Francis thirty-five years, becoming as it were a link between the first and second generation of Franciscans. The younger friars came to visit him, listening to his words as if they had been inspired by the Saint himself. It was these remarks — terse and shrewd, mystical and practical at the same time — which became known later as the *Golden Sayings* of the Blessed Giles.

They treat of such things as virtues and vices, faith, the incomprehensibility of God, love, humility, chastity, temptation, penance, prayer, contemplation, etc. Brother Giles, as said above, was not a learned man; probably he could not even write. Nevertheless, he had very definite notions about useful and useless knowledge. He once reproached a person desirous of education, "Why dost thou wish to go to the schools? The height of all knowledge is to fear and love God." Another time he anxiously asked St. Bonaventura whether an ignorant man can love God as much as a learned one; and when the Seraphic Doctor reassured him, he rushed out to the road and stopped an old woman to whom he cried out: "O poor little old woman, foolish and ignorant as thou art, love the Lord and thou mayest be greater than Brother Bonaventura." He had high respect for the young General of the Order in spite of his great learning; and Bonaventura, in his turn, treated him with affectionate reverence, quoting the *Golden Sayings* more than once in his works. To St. Francis's romantic imagination the sturdy, hard-working, and ever-ready Giles appeared as "a Knight of our Round Table"; but St. Bonaventura was perhaps closer to reality in describing him as "homo simplex et idiotus," meaning thereby that he was a man of simple and truthful heart.

Brother Giles, beatified in 1777, has had only kind words from the historians of the Franciscan movement. "The pure soul of Brother Giles," Paul Sabatier wrote, "supported by that of Francis, came to enjoy the intoxicating delights of contemplation with an unheard-of ardor." And again: "This itinerant brother is one of the most original and agreeable figures in Francis's surroundings, and it is in the lives of this sort that we must seek the true meaning of some of the passages of the Rule." The French scholar, however, did not overrate the intrinsic value of the *Golden Sayings,* which according to him, "merely show the tendencies of the primitive Franciscan teaching." And this is what they really are — utterances of a peasant mystic, a humble forerunner of Thomas a Kempis.

The volume is of the first edition, and it is in excellent condition. Bought in May 1940, from the Benton Fund.